

11. 6. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Postoupení pohledávky dle nového občanského zákoníku

Postupování pohledávek je denní praxí. Nový občanský zákoník některé otázky odpovídá, některé zpřesňuje, ovšem v některých oblastech není příliš jasno. Jak se změní postupování pohledávek od roku 2014?

Postoupení pohledávky je od ledna roku 2014 upraveno zákonem č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník v platném znění (dále jen „o. z.“) v ustanovení § 1879 až § 1887 jakožto základní institut změny v osobě věřitele, když je mu věnován hned první pododdíl týkající se změny věřitele nebo dlužníka.

Předchozí právní úprava v podobě zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obč. zák.“) upravoval tuto materii v § 524 a násl. Oproti jiným institutům občanského práva se textová úprava příliš zvětšila o pouhé dva paragrafy. Zůstává zachováno i zařazení tohoto institutu mezi obecnými ustanoveními závazkových vztahů. Naopak je upuštěno od obligatorní písemné formy jako tomu bylo v § 524 obč. zák.

Nová právní úprava zachovává většinu prvků, na které byli účastníci právních vztahů zvyklí, některé aspekty byly zákonodárcem upřesněny. Zejména se jedná o právní osud zajištění, které je nyní výslovně uvedeno mezi příslušenství postoupané pohledávky. I když v tomto směru nebyly pochyby ani za účinnosti předchozího kodexu.[1] S ohledem na jistotu v právech a povinnostech je jistě takové přesnější vymezení vhodnější.

I nadále platí, že se osoba poskytující zajištění zástavním právem, ručením nebo jiným způsobem ve prospěch věřitele musí dozvědět o postoupení pohledávky. Pokud tuto osobu vyrozumí postupitel, stačí to pro právní účinky vůči osobě poskytující zajištění, naopak pokud jej o tom vyrozumí postupník, má povinnost postoupení prokázat. Jelikož není pro postoupení pohledávky nově vyžadována písemná forma, lze pouze doporučit, aby tuto notifikační povinnost dle § 1883 o. z. splnil postupitel, protože postupník by se mohl dostat do problémů s prokázáním postoupení.

V praktických případech se ústní forma nebude zpravidla vyskytovat, a proto se jedná spíše o hypotetický problém, nicméně je třeba na něj i přes to myslet. S ohledem na častou kauzu postupování pohledávek je písemná forma mnohem výhodnější i pro případné nalézací řízení před soudy.

V zásadě lze postoupit všechny pohledávky, nebo jejich části (§ 1879 o. z.). Negativní vymezení pohledávek, které není možno postoupit, stanovuje § 1881 odst. 2 o. z. jako pohledávky, které zanikají smrtí, nebo jejichž obsah by se změnou věřitele změnil k tíži dlužníka. Rovněž nelze postoupit pohledávky, u kterých bylo postoupení vyloučeno smluvním ujednáním (§ 1881 odst. 1 o. z.). Jedná se o speciální ustanovení k § 1879, které normuje, že je přípustné postoupení pohledávek i

bez souhlasu dlužníka. Pokud si totiž strany závazku nesjednají již při jeho vzniku, respektive následně změnou jeho obsahu zákaz postoupení pohledávky, nemůže se dlužník postoupení bránit.

Při postoupení pohledávky existuje rovněž notifikační povinnost[2] vůči dlužníkovi. Pokud se dlužník o postoupení pohledávky na postupníka nedozví, platí, že se zproští svého závazku plněním postupiteli, který se tak ovšem bezdůvodně obohatí[3], pokud dané plnění dlužníka přijme. Notifikační povinnost může i v tomto případě splnit jak postupitel, tak postupník, když platí bezezbytku vše, co bylo uvedeno výše při výkladu o osudu zajištění postupované pohledávky.

Po postoupení zůstávají dlužníkovi dle § 1884 odst. 1 o. z. zachovány námitky proti pohledávce, které měl v době postoupení. Svě vzájemné pohledávky vůči postupiteli může dlužník namítat i vůči postupníkovi, i když v době postoupení ještě nebyly splatné; musí však své pohledávky postupníkovi oznámit bez zbytečného odkladu poté, co se o postoupení dozvěděl.

Nejasným je ovšem ustanovení § 1884 odst. 2 v tom směru, co znamená poctivý a nepoctivý postupník. Určitě se nebude jednat o nepoctivost morální či společenskou. Zákonodárce zde zřejmě cílí na okolnosti samotného postoupení, kterým může být sledováno právě upření dlužníka práva na uplatnění námitek vůči postupiteli.

Postupitel odpovídá dle § 1885 odst. 1 o. z. postupníkovi až do výše přijaté úplaty s úroky za to, že pohledávka existovala a ručí za její dobytost. Toto pravidlo se neuplatní pouze za situace, kdy postupník o neexistenci pohledávky věděl v době postoupení pohledávky, nebo před tímto okamžikem. Za stav pohledávky po postoupení postupitel postupníkovi již neodpovídá, neboť věřitelem pohledávky je již postupník a má tedy veškerá práva a povinnosti z toho vyplývající.

Vymáhat postoupenou pohledávku může samozřejmě postupník jakožto její nový věřitel, nebo i postupitel na základě dohody s postupníkem. Pokud již ale byla splněna notifikační povinnost vůči dlužníkovi, může tak postupitel činit pouze za předpokladu, že dlužníkovi prokáže souhlas s vymáháním pohledávky na účet postupitele. Tento postup může být výhodný v situaci, kdy má dlužník proti postupníkovi možnost namítat vzájemné pohledávky, protože je nemůže uplatnit vůči vymáhajícímu postupiteli, jak uvádí § 1886 odst. 2 o. z.

Novinkou v úpravě postoupení pohledávek je i právní zakotvení globální cese, tedy hromadného postoupení pohledávek dle § 1887 o. z. Takto je možné postoupit i soubory budoucích pohledávek, pokud ovšem musí být dostatečně určené, zejména pokud se jedná o pohledávky určitého druhu nebo vznikající ze stejných právních důvodů. Nicméně tato podmínka není obligatorní, jelikož se nejedná o kogentní ustanovení.

Závěrem lze říci, že došlo k výraznému posunu při sjednávání postoupení pohledávky, co se týče formy, když není vyžadována písemná forma. Nicméně s ohledem na notifikační povinnost vůči dlužníkovi a případně i osobě poskytující jistotu lze písemnou formu pouze doporučit. Na notifikační povinnosti je třeba klást i nadále zvýšenou pozornost, protože mohou podstatným způsobem ovlivnit práva a povinnosti postupitele, postupníka i dlužníka. Dále se objevují některé drobné odchylky od předchozí právní úpravy, nicméně v zásadě lze říci, že právní úprava se rekodifikací významně nezměnila (pokud nebereme v potaz výše zmíněnou problematiku písemné formy). To má za následek použitelnost dosavadní judikatury i na novou právní úpravu.

Mgr. Miroslav Galvas,
advokátní koncipient

[DOHNAL PERTOT SLANINA | advokátní kancelář](#)

HRADEC KRÁLOVÉ | OLOMOUC | PRAHA

Komenského 266/3, Hradec Králové
Schweitzerova 84/50, Olomouc
Matoušova 515/12, Praha

Tel.: +420 493 814 900

Fax: +420 493 814 899

e-mail: info@akdps.cz

[1] Práva s pohledávkou spojená – jde především o práva věřitele na zajištění pohledávky. Na postupníka přechází existující zajištění pohledávky (např. zástavní právo, které zajišťuje postoupenou pohledávku) bez ohledu na to, zda postoupitel splnil svou povinnost podle § 528. Jiří Švestka, Jiří Spáčil, Marta Škárová, Milan Hulmák a kolektiv Občanský zákoník I, II, 2. vydání, Praha 2009, s. 1570.

[2] Blíže k notifikační povinnosti Jiří Handlar: K postoupení pohledávky a notifikaci postoupení podle nového občanského zákoníku, [Právní rozhledy 22/2013, s. 782]

[3] Dle § 2991 odst. 2 o. z. se bezdůvodně obohatí zvláště ten, kdo získá majetkový prospěch plněním bez právního důvodu, plněním z právního důvodu, který odpadl, protiprávním užitím cizí hodnoty nebo tím, že za něho bylo plněno, co měl po právu plnit sám. Postoupením pohledávky přestává být postoupitel věřitelem a případné plnění dlužníka je jeho neoprávněným majetkovým prospěchem.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice – natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení – nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)

- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)